

NACIONĀLĀ ELEKTRONISKO
PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻU PADOME

Rīgā, 2021.gada 1.jūlijā

LĒMUMS Nr. 296/1-2 (18012000000921 – 2)

*Par administratīvā soda uzlikšanu
administratīvā pārkāpuma lietā Nr. 18012000000921*

Izskatot administratīvā pārkāpuma lietu 18012000000921 par iespējamo Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 35.panta otrajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu elektroniskā plašsaziņas līdzekļa VSIA “Latvijas Radio” (reģ.nr. 40003080614) darbībā, tas ir, programmas “Latvija Radio 1” ietvaros 2021.gada 4.aprīlī laika posmā no 14.05.30 līdz 14.44.09 demonstrējot raidījumu “Lieliskais piecinieks”, kurā piedalās pašvaldību vēlēšanu kandidāts Andris Čuda, tādējādi, iespējams, pārkāpjot Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 3.panta pirmo daļu, Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (turpmāk – Padome) šādā sastāvā – Padomes priekšsēdētājs Ivars Āboliņš, Padomes priekšsēdētāja vietniece Aurēlija Ieva Druviete, Padomes loceklis Patriks Grīva, Padomes loceklis Jānis Eglītis, piedaloties VSIA “Latvijas Radio” pārstāvjiem,

konstatē:

[1] Padomes Monitoringa departaments ir veicis elektroniskā plašsaziņas līdzekļa VSIA “Latvijas Radio” programmas “Latvijas Radio 1” 2021.gada 4.aprīļa raidījuma „*Lieliskais piecinieks*” pārbaudi par tā atbilstību normatīvo aktu prasībām.

[2] Padomes locekļi ir iepazinušies ar Padomes Monitoringa departamenta 2021.gada 28.aprīļa Pārbaudes ziņojumu Nr. P/2021/6-6/58, kurā tika konstatēts, ka programmā “Latvijas Radio 1” 2021.gada 4.aprīlī no pulksten 14:05:30 līdz pulksten 14:44:09 tiek izplatīts izklaides raidījums „*Lieliskais piecinieks*” (turpmāk arī – Raidījums), kuru vada žurnālists Ivo Krumholcs. Raidījuma sākumā tiek pieteikti raidījuma dalībnieki: Andris Stīpnieks, Uldis Apsolons, Pēteris Locāns, Andris Čuda. Raidījums saistīts ar dalībnieku atbildēm un dažādu sfēru un nozaru jautājumiem, kurus uzdod raidījuma vadītājs. Pirmās kārtas sākumā plašāk

iepazīstina dalībniekus ar pirmo kārtas numuru Andri Stīpnieku. Sākas pirmā kārtā un raidījuma vadītājs sāk uzdot sagatavotos jautājumus. Pulksten 14:15:34 otrās kārtas sākumā plašāk iepazīstina dalībnieku ar otro kārtas numuru Andri Čudu, raidījuma vadītājs saka, ka dalībnieks piedalās pirmo reizi un A.Čuda to apstiprina. Raidījuma vadītājs jautā par to, ka A.Čuda neesot pats pieteicies, bet to esot izdarījis kāds cits. A.Čuda stāsta, ka stāsts esot vēl smieklīgāks, jo sākumā centušies pieteikt viņa tēvu, bet viņš esot atteicies. A.Čuda turpina un saka, ka, lai nepaliktu tukša ģimenes aizņemtā vieta, tad viņš tagad pildot un aizstāvot ģimenes godu. Raidījuma vadītājs smaidot saka, ka cīnies par sevi un biedriem aizmugurē. Raidījuma vadītājs saka, ka lai pāris vārdus pasakot par sevi. A.Čuda saka, ka esot puisis labākajos gados, darbojoties ģimenes uzņēmumā, dzīvojot Jūrmalā. Raidījuma vadītājs jautā par to, kādā jomā darbojas ģimenes uzņēmums. A.Čuda saka, ka šūpolītes, slidkalniņi. Raidījuma vadītājs saka, ka priekš bērniem visādas uzpariktes taisiet. A.Čuda saka, ka tā arī ir, ražojot šīs lietas no koka tepat Jūrmalā. Raidījuma vadītājs saka, ka tas ir skaisti, skaisti, bet tagad vajagot saņemties un pelnīt pirmo punktu. Sākas otrā kārtā un raidījuma vadītājs sāk uzdot sagatavotos jautājumus. Seko trešā kārtā un raidījuma vadītājs iepazīstina ar dalībnieku ar trešo kārtas numuru Uldi Apsolonu un sāk uzdot sagatavotos jautājumus. Seko ceturto kārtā un raidījuma vadītājs iepazīstina ar dalībnieku ar ceturto kārtas numuru Pēteri Locānu un sāk uzdot sagatavotos jautājumus. Raidījuma noslēgumā raidījuma vadītājs paziņo rezultātus: Pēterim Locānam seši punkti, Andrim Čudam astoņi punkti, Andrim Stīpniekam vienpadsmit punkti, Uldim Apsolonam piecpadsmit punkti un viņš tiek pasludināts par uzvarētāju.

Raidījuma gaitā netika sniegta informācija par to, ka kāds no raidījuma dalībniekiem būtu kandidāts 2021.gada 5.jūnijā gaidāmajās pašvaldību vēlēšanās. Raidījumā netika konstatēta tieša priekšvēlēšanu aģitācija. Raidījuma laikā netiek pausta nekāda informācija, kas saistīta ar deputāta kandidāta darbībām, plāniem un iecerēm, kandidējot vēlēšanās.

[3] Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 24.panta pirmā daļa nosaka: *“Elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ir brīvi un neatkarīgi programmu un raidījumu veidošanā un izplatīšanā, kā arī savā redakcionālajā darbībā, ciktāl tos ierobežo Latvijas Republikas Satversme, šis likums un citi likumi, valsts tehniskie standarti un Latvijai saistoši līgumi.”* Saskaņā ar minēto tiesību normu Padomei nav tiesību iejaukties elektroniskā plašsaziņas līdzekļa redakcionālajā darbībā, programmu un raidījumu veidošanā, kamēr vien elektroniskais plašsaziņas līdzeklis darbojas likuma ietvaros.

Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma (turpmāk arī – PAL) 1.panta 3.punkts nosaka, ka *“priekšvēlēšanu aģitācija ir “politiskās partijas, politisko partiju apvienības, vēlētāju apvienības vai deputāta kandidāta reklamēšana plašsaziņas līdzekļos vai citādā veidā, ja tā satur tiešu vai netiešu aicinājumu balsot par vai pret kādu politisko partiju, politisko partiju apvienību, vēlētāju apvienību vai deputāta kandidātu.”*

PAL 1.panta 4.punkts nosaka, ka priekšvēlēšanu aģitācijas periods ir *“laika posms no 120.dienas pirms vēlēšanām līdz vēlēšanu dienai. Ja Saeima ir atlaista vai atsaukta vai republikas pilsētas dome vai novada dome tiek atlaista, vai tiek izsludinātas atkārtotas vēlēšanas, priekšvēlēšanu aģitācijas periods ir laika posms no vēlēšanu izsludināšanas dienas līdz vēlēšanu dienai.”* Konkrētajā gadījumā, Centrālā vēlēšanu komisija ir izsludinājusi Latvijā kārtējās pašvaldību vēlēšanas, kuras notiks 2021.gada 5.jūnijā.¹ Līdz ar to priekšvēlēšanu aģitācijas periods sākās 2021.gada 6.februārī².

PAL 1.panta 6.punkts nosaka, ka *“slēptā priekšvēlēšanu aģitācija ir “priekšvēlēšanu aģitācija, par kuru saņemta samaksa un kuras apmaksātājs (atlīdzības devējs) pretēji šā likuma noteikumiem nav norādīts.”*

PAL 3.panta pirmā daļa nosaka, ka *“slēptā priekšvēlēšanu aģitācija ir aizliegta.”*

PAL 11.panta *“Vispārīgie nosacījumi priekšvēlēšanu aģitācijai elektronisko plašsaziņas līdzekļu televīzijas un radio programmās”* astotā daļa nosaka, ka *“pirms katras šajā pantā paredzētās priekšvēlēšanu aģitācijas un uzreiz pēc tās skaidri un nepārprotami paziņojams, kurš aģitācijas veicējs šo priekšvēlēšanu aģitāciju apmaksājis.”*

[4] Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (KNAB) ir sagatavojis *“Informatīvo materiālu par priekšvēlēšanu aģitācijas ierobežojumiem”³* (turpmāk arī – *KNAB informatīvais materiāls*, kurā ir aprakstītas slēptās aģitācijas pazīmes:

“Jebkura publiska darbība, kuras mērķis ir tieši vai netieši publiski popularizēt kādu politisko partiju, vai to apvienību un deputāta kandidātu, aicinot par to balsot, vai arī paužot negatīva rakstura informāciju, aicinot balsot pret kādu politisko partiju vai deputāta kandidātu.
Piemēram:

- *informācija satur netiešu aicinājumu balsot “par” vai “pret” kādu politisko partiju vai deputātu kandidātu;*

¹Pieejams: CVK.<https://www.cvk.lv/lv/velesanas/pasvaldibu-velesanas/2021-gada-5-junija-velesanas> (skatīts 2021.gada 27.aprīlī).

² Pieejams: CVK.<https://www.cvk.lv/lv/velesanas/pasvaldibu-velesanas/2021-gada-5-junija-velesanas> (skatīts 2021.gada 27.aprīlī).

³Pieejams: KNAB. https://www.knab.gov.lv/upload/informativais_materials_10_02_2021.pdf (skatīts 2021.gada 27.aprīlī).

- *informācijas sniegšana sabiedrībai par deputāta kandidāta politisko vai profesionālo darbību plašsaziņas līdzekļos, vides reklāmā vai citā publiski pieejamā veidā, it īpaši, ja pirms priekšvēlēšanu aģitācijas perioda šāda informācija netika sniegta vai tika sniegta retāk un mazākā apjomā, nekā tas tiek darīts priekšvēlēšanu aģitācijas periodā;*
- *jebkuras formas vai jebkura veida publisks (sabiedrībai pieejams) paziņojums, publikācija vai pasākums, kura nolūks ir veicināt partijas vai deputāta kandidāta popularitāti;*
- *partijas logo vai nosaukuma, kandidātu saraksta numura, nosaukuma vai citu līdzīgu vizuālu elementu iekļaušana publikācijā vai raidījumā;*
- *ar partiju saistīta notikuma atspoguļošana, ja tam nav tiešas saistības ar konkrētas publikācijas, programmas, raidījuma saturu, vai arī tas ir tieši un nepārprotami veidots kādas partijas popularizēšanai;*
- *partijas vai deputāta kandidāta parādīšanās bez pamatota iemesla. Piemēram, deputāta kandidāts tiek izmantots kā kāda notikuma galvenais komentētājs, tiek atspoguļoti sabiedrībai nenozīmīgi kandidāta privātās dzīves notikumi, lai palielinātu konkrētā kandidāta publicitāti u.c.;*
- *publikācija vai raidījums ir vienpusīgs, tajā nav sabalansēti atspoguļoti iesaistīto pušu viedokļi, un nav mēģināts noskaidrot ekspertu viedokli;*
- *žurnālists, neuzdodot konkrētus jautājumus, ļauj deputāta kandidātam netraucēti izteikties, izvēlēties sarunas tēmu un virzību, vai uzdod jautājumus, lai izceltu deputāta kandidāta personības pozitīvās iezīmes;*
- *ēst gatavošanas, sporta vai tamlīdzīgs raidījums ar deputātu kandidāta parādīšanos saturā (gatavojot ēst vai runājot par sportu);*
- *sociāla kampaņa vai komerciāla reklāma (tajā skaitā medija reklāma), kas satur netiešu aicinājumu balsot par vai pret kādu politisko partiju vai deputātu kandidātu;*
- *masu informatīvais līdzeklis satur informāciju ar viena vai tikai dažu politisko partiju vai to apvienību pārstāvju viedokļiem, intervijām komentāriem, arī tādiem, kas nav saistīti ar politisko darbu, bet saistīti ar kādu profesionālo sfēru;*
- *laikraksts vai kāds cits preses izdevums tiek izdots tikai priekšvēlēšanu aģitācijas periodā;*
- *laikraksts vai kāds cits preses izdevums publicē priekšvēlēšanu aģitācijas materiālus par cenu, kas nesedz tā izdošanas izmaksas.*

[5] 2021.gada 29.aprīlī Padome ir pieņēmusi lēmumu Nr.200/1-2 (Nr.18012000000921 – 1) par lietvedības uzsākšanu administratīvā pārkāpuma lietā Nr.18012000000921 par iespējamo Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 35.panta otrajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu VSIA “Latvijas Radio” darbībā.

[6] Padome informēja VSIA “Latvijas Radio” par 2021.gada 29.aprīlī pieņemto lēmumu uzsākt lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā Nr. 18012000000921, kā arī pieprasīja iesniegt paskaidrojumus par iespējamo pārkāpumu.

[7] Padome 2021.gada 19.maijā ir saņēmusi VSIA “Latvijas Radio” paskaidrojumus, kuros elektroniskais plašsaziņas līdzeklis pārkāpumu neatzīst, pamatojot viedokli ar turpmāk norādītajiem argumentiem:

[7.1] Raidījuma dalībnieks Andris Čuda piedalījās Raidījuma ierakstā un Raidījums tika pārraidīts programmā “Latvijas Radio 1” š.g. 4.aprīlī;

[7.2] Kā noteikts Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 1.panta 4.punktā priekšvēlēšanu aģitācijas periods ir 120 dienas līdz vēlēšanu dienai. Pirms 2021.gada pašvaldību vēlēšanām 5.jūnijā priekšvēlēšanu aģitācijas periods sākās š.g. 6.februārī;

[7.3] Deputātu kandidātu sarakstu iesniegšana 2021.gada pašvaldību vēlēšanām norisinājās no š.g. 17.marta līdz 6.aprīlim;

[7.4] Reģistrētie kandidātu saraksti atbilstoši Pašvaldības domes vēlēšanu likuma 23.panta pirmajai daļai tiek publicēti Centrālās vēlēšanu komisijas (CVK) tīmekļvietnē un oficiālajā izdevumā “Latvijas vēstnesis”;

[7.5] Latvijas Radio piekrīt Padomes Lēmumā teiktajam, ka Raidījums ēterā izskanēja priekšvēlēšanu aģitācijas perioda laikā un ka tajā nebija tieša priekšvēlēšanu aģitācija. Turklāt Latvijas Radio ieskatā Raidījums nesaturēja slēptas priekšvēlēšanu aģitācijas pazīmes;

[7.6] Raidījumā netika pausta jebkāda informācija, kas būtu saistīta ar Raidījuma viesu Andra Čudas kā deputāta kandidāta darbībām, redzējumu un iecerēm, kandidējot š.g. 5.jūnija pašvaldību vēlēšanās, netika aicināts balsot par vai pret A.Čudu, viņa pārstāvēto vai jebkuru citu politisko spēku, kā arī par viņa dalību Raidījumā netika saņemta nekāda samaksa;

[7.7] Konkrētā Raidījuma mērķis jeb nolūks, vadītāja darbības, kā arī viss Raidījuma saturs nekādā veidā neliecināja un nebija informācijas sniegšana sabiedrībai par deputāta kandidāta politisko darbību ar nodomu veicināt popularitāti. Raidījuma viesi, t.sk. A.Čuda, atbildēja vienīgi uz Raidījuma vadītāja sagatavotajiem spēles jautājumiem;

[7.8] Latvijas Radio vēlreiz uzsver, ka, lai arī konkrētais Raidījums tika izplatīts priekšvēlēšanu aģitācijas periodā, tomēr Raidījuma viesu izvēle notika un pats Raidījums izskanēja pirms deputātu kandidātu sarakstu iesniegšanas termiņa beigām CVK;

[7.9] Lai arī atbilstoši Padomes vadlīnijās noteikto darbību priekšvēlēšanu aģitācijas perioda laikā 3.6 punktu – Priekšvēlēšanu aģitācijas perioda laikā deputātu kandidāti nedrīkst būt kulinārijas, sporta, izklaides vai tamlīdzīgu raidījumu dalībnieki (gatavojot, komentējot u.tml.), diemžēl A.Čuda ne pirms Raidījuma ieraksta, ne tā laikā, ne arī laikā līdz Raidījuma izplatīšanai programmā “Latvijas Radio 1” neinformēja Raidījuma vadītāju par savu nodomu kandidēt vēlēšanās, tāpat kā noklusēja par savu politisko darbību vispār. Savukārt Raidījuma vadītājs, kā parasti, pieteica A.Čudu tāpat kā pārējos Raidījumu viesus, ļaujot viesiem pašiem iepazīstināt ar sevi auditoriju;

[7.10] Deputātu kandidātu sarakstu publicēšanas termiņš sakrīt ar laiku, no kura atbilstoši PAL 12.panta sestajai daļai aizliegts izplatīt to personu vadītus raidījums, sagatavotus komentārus, intervijas un reportāžas, kuras ir pieteiktas, par deputātu kandidātiem. Tādējādi, ja vien medija darbinieks pats (vai viņa pārstāvētais politiskais spēks publiski nav sniedzis informāciju sabiedrībai) nav informējis darba devēju par savu kandidēšanu vēlēšanās, tad faktiski viņa vadītie raidījumi līdz sešdesmitajai dienai pirms vēlēšanu dienas nevar tikt uzskatīti par slēpto priekšvēlēšanu aģitāciju, neraugoties uz to, ka raidlaiks ir izmantots un raidījuma vadītājam ir bijusi ekskluzīva iespēja sevi popularizēt. Tādējādi jāsecina, ka oficiāli izšķiramā termiņa robeža, lai pārliecinātos par personas kandidēšanu vēlēšanās, ir saistāma ar informācijas (kandidātu saraksta) publicēšanu CVK mājaslapā;

[7.11] Latvijas Radio, vispusīgi izvērtējot radušos situāciju, atzīst, ka varēja izmantot arī citus informācijas avotus un nepaļauties uz Raidījuma dalībnieka teikto;

[7.12] Pamatojoties uz augstāk minēto, Latvijas Radio ieskatā Raidījums nesaturēja priekšvēlēšanu aģitāciju un tajā nav saskatāmas slēptās priekšvēlēšanu aģitācijas pazīmes;

[7.13] Vienlaikus ar šiem paskaidrojumiem informējam, ka, veidojot ziņu, informatīvi dokumentālos un diskusiju raidījumus priekšvēlēšanu laikā, Latvijas Radio nodrošināja samērīgu visu politisko spēku atspoguļojumu un godīgus dažādu partiju pirmsvēlēšanu konkurences apstākļus atbilstoši Latvijas Radio apstiprinātajām vadlīnijām.

[8] Lietas izskatīšanas laikā VSIA „Latvijas Radio” uzturēja rakstveida paskaidrojumos norādīto argumentāciju.

Ievērojot konstatēto, Padome

secina:

[9] Latvijas radio programmā “Latvijas Radio 1” izplatītā raidījuma “Lieliskais piecinieks” saturu apliecina Padomes veiktie programmas “Latvijas Radio 1” ieraksti par 2021.gada 4.aprīli.

[10] Pārbaudītais raidījums “Lieliskais piecinieks” programmā „Latvijas Radio 1” ir izplatīts priekšvēlēšanu aģitācijas perioda laikā.

[11] Centrālās vēlēšanu komisijas (turpmāk arī – CVK) mājas lapā pieejama informācija, ka Andris Čuda, pārbaudes brīdī ir bijis Jūrmalas domes deputāts, kā arī Jūrmalas domes deputāta kandidāts notikušajās 2021.gada 5.jūnija pašvaldību vēlēšanās. Sarakstā izvietots kā pirmais numurs no politiskā spēka Nacionālā apvienība "Visu Latvijai!"-"Tēvzemei un Brīvībai/LNNK". No CVK publiski pieejamās informācijas izriet, ka Andris Čuda ir ticis ievēlēts Jūrmalas domē ar lielāko balsu skaitu no savas pārstāvētās partijas.

[12] Latvijas radio savos paskaidrojumos norāda, ka Raidījumā netika pausta jebkāda informācija, kas būtu saistīta ar Raidījuma viesi Andri Čudu kā deputāta kandidāta darbībām, redzējumu un iecerēm, kandidējot š.g. 5.jūnija pašvaldību vēlēšanās, netika aicināts balsot par vai pret Andri Čudu, viņa pārstāvēto vai jebkuru citu politisko spēku, kā arī par viņa dalību Raidījumā netika saņemta nekāda samaksa. Konkrētā Raidījuma mērķis jeb nolūks, vadītāja darbības, kā arī viss Raidījuma saturs nekādā veidā neliecināja un nebija informācijas sniegšana sabiedrībai par deputāta kandidāta politisko darbību ar nodomu veicināt popularitāti. Raidījuma viesi, t.sk. Andris Čuda, atbildēja vienīgi uz Raidījuma vadītāja sagatavotajiem spēles jautājumiem.

Padomes rīcībā nav informācijas, ka par minēto raidījumu būtu saņemta samaksa. PAL 1.panta 5.punkts noteic: *“Samaksa — jebkāda atlīdzība, tai skaitā jebkuri mantiski labumi, pakalpojumi, tiesību nodošana, atbrīvošana no pienākuma, atteikšanās no kādām tiesībām par labu citai personai u.c. (turpmāk arī — maksa).”* Samaksa PAL 1.panta 5.punkta izpratnē ir arī atsvabināšana no samaksas pienākuma un, ja plašsaziņas līdzeklis atbrīvojis no samaksas pienākuma, tad secināms, ka priekšvēlēšanu aģitācija norit uz plašsaziņas līdzekļa rēķina. Šī atziņa ir nostiprināta tiesu praksē (Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2018.gada 12.marta spriedums, Lieta Nr.1A30000518). Svarīgi pievērst uzmanību tam, kā var izpausties slēptās politiskās aģitācijas apmaksas formas. Tiešā apmaksas forma ir bezskaidras vai skaidras naudas norēķini, par ko samaksā kāda persona – partijas, deputātu kandidāts, ar

politiskajām partijām nesaistīta persona vai jebkura cita persona, savukārt netiešas apmaksas forma var izpausties kā maiņas jeb bartera darījumi kā arī atsvabināšana no pienākuma maksāt par izvietoto reklāmu, kas tiek atzīts par dāvinājumu partijai. Konkrētajā pārkāpuma lietā Padomei nav pienākuma pierādīt, kāda veida samaksa ir vai nav tikusi veikta.

Tomēr secinātais ļauj izteikt pieņēmumu, ka ir saskatāmas slēptas priekšvēlēšanu aģitācijas pazīmes, jo raidījuma dalībnieks Andris Čuda ir bijis dalībnieks izklaides raidījumā, turklāt tajā netika pieteikts kā deputāta kandidāts, lai gan atbilstoši Padomes izstrādātajām Vadlīnijām, veidojot raidījumus priekšvēlēšanu laikā, elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem ir noteikts pienākums informēt skatītājus par to, ka kāds no raidījuma dalībniekiem ir deputāta kandidāts. Priekšvēlēšanu aģitācijas periodā raidījumu veidotājiem redakcionāli jānodrošina politisko spēku atspoguļojuma līdzsvars, tāpat jāņem vērā, ka, aicinot deputātu kandidātus priekšvēlēšanu aģitācijas periodā piedalīties raidījumos, redakcionāli jāizvērtē nepieciešamība garantēt godīgus dažādu partiju konkurences apstākļus. Arī iepriekš minētajā *KNAB informatīvajā materiālā* noteikts, ka viena no slēptās priekšvēlēšanu aģitācijas pazīmēm arī ir „*ēst gatavošanas, sporta vai tamlīdzīgs raidījums ar deputātu kandidāta parādīšanos saturā (gatavojot ēst vai runājot par sportu)*.” Turklāt arī atbilstoši Padomes Vadlīnijām elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem ir jāgarantē godīgus dažādu partiju pirmsvēlēšanu konkurences apstākļus. Elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim jāizdara redakcionālās izvēles tā, lai nepamatoti neatspoguļotu un nepopularizētu tikai atsevišķu politisko spēku vai deputātu kandidātu viedokļus, pozīciju un idejas, pretējā gadījumā atsevišķu politisko spēku reklamēšana un pozitīvo īpašību atspoguļošana raidījumos uzskatāma par vienu no slēptas priekšvēlēšanu aģitācijas pazīmēm.

[13] Latvijas Radio paskaidrojumos tiek uzturēts arguments, ka 2021.gada 4.aprīlī programmā “Latvijas Radio 1” izplatītais raidījums “Lieliskais piecinieks” sakrīt ar laiku, no kura atbilstoši PAL 12.panta sestajai daļai aizliegts izplatīt to personu vadītus raidījumus, sagatavotus komentārus, intervijas un reportāžas, kuras ir pieteiktas, par deputātu kandidātiem. Tādējādi, ja vien medija darbinieks pats (vai viņa pārstāvētais politiskais spēks publiski nav sniedzis informāciju sabiedrībai) nav informējis darba devēju par savu kandidēšanu vēlēšanās, tad faktiski viņa vadītie raidījumi līdz sešdesmitajai dienai pirms vēlēšanu dienas nevar tikt uzskatīti par slēpto priekšvēlēšanu aģitāciju, neraugoties uz to, ka raidlaiks ir izmantots un raidījuma vadītājam ir bijusi ekskluzīva iespēja sevi popularizēt. Tādējādi jāsecina, ka oficiāli izšķiramā termiņa robeža, lai pārliecinātos par personas kandidēšanu vēlēšanās, ir saistāma ar

informācijas (kandidātu saraksta) publicēšanu CVK mājaslapā. A.Čuda ne pirms Raidījuma ieraksta, ne tā laikā, ne arī laikā līdz Raidījuma izplatīšanai programmā “Latvijas Radio 1” neinformēja Raidījuma vadītāju par savu nodomu kandidēt vēlēšanās, tāpat kā noklusēja par savu politisko darbību vispār. Savukārt Raidījuma vadītājs, kā parasti, pieteica A.Čudu tāpat kā pārējos Raidījumu viesus, ļaujot viesiem pašiem iepazīstināt ar sevi auditoriju;

Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 12.panta sestajā daļā ir noteikts: *“Vēlēšanu dienā, kā arī 60 dienas pirms vēlēšanu dienas elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem aizliegts izplatīt to personu vadītus raidījumus, sagatavotus komentārus, intervijas un reportāžas, kuras ir pieteiktas par deputātu kandidātiem vai **pirms vēlēšanām publiski paziņojušas** par savu līdzdalību kādas politiskās partijas, politisko partiju apvienības vai vēlētāju apvienības darbībā. Šīs personas var norīkot tādu pienākumu veikšanai, kuri nav saistīti ar tiešu piedalīšanos elektronisko plašsaziņas līdzekļu izplatītajās programmās. Ja tas nav iespējams, attiecīgajām personām var piešķirt atvaļinājumu. Ja Saeima ir atlaista vai atsaukta vai republikas pilsētas dome vai novada dome tiek atlaista, vai tiek izsludinātas atkārtotas vēlēšanas, šis ierobežojums attiecināms uz laika posmu no vēlēšanu izsludināšanas dienas līdz vēlēšanu dienai.”*

Atbilstoši Padomes izstrādātajām vadlīnijām deputātu kandidāti vai publiski atpazīstami politisko spēku līderi, kuri satura veidošanas jomā nav darba tiesiskajās vai citās līgumiskajās attiecībās ar elektronisko plašsaziņas līdzekli, nedrīkst būt sporta, kultūras un citu notikumu komentētāji. Gadījumā, ja kāda notikuma komentēšanai izvēlēts tieši deputāta kandidāts vai publiski atpazīstams politiskā spēka līderis, šim lēmumam jābūt redakcionāli pamatotam, izvērtējot, kāpēc tieši šī persona ir visatbilstošākā konkrētā notikuma komentēšanai. Nepieciešamības gadījumā elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim jāspēj lēmums pamatot. Tāpat elektroniskā plašsaziņas līdzekļa pienākums ir izvērtēt, vai, gadījumā, ja atbilstošākais konkrētā notikuma komentētājs ir tieši deputāta kandidāts un tam nav iespējams atrast citu aizvietotāju, vai šo konkrēto raidījumu vai epizodi nav iespējams iekļaut programmā pēc priekšvēlēšanu aģitācijas perioda beigām.

Latvijas Radio paustais arguments par to, ka Andris Čuda ne pirms Raidījuma ieraksta, ne tā laikā, ne arī laikā līdz Raidījuma izplatīšanai programmā “Latvijas Radio 1” neinformēja Raidījuma vadītāju par savu nodomu kandidēt vēlēšanās, tāpat kā noklusēja par savu politisko darbību vispār ir vērtējams kritiski, jo politiskā spēka Nacionālā apvienība "Visu Latvijai!"- "Tēvzemei un Brīvībai/LNNK" oficiālajā mājaslapā jau 2021.gada 5.februārī, kas ir mēnesi

pirms Raidījuma izplatīšanas brīža, oficiāli ticis paziņots, ka Andris Čuda būs savas partijas vēlēšanu saraksta līderis Jūrmalas novadā (*skatīt: <https://www.nacionalaapvieniba.lv/aktualitate/nacionala-apvieniba-atklaj-sarakstu-liderus-pasvaldibu-velesanas/>*). Tādējādi ir pamats secināt, ka A.Čuda jau līdz ar priekšvēlēšanu aģitācijas perioda sākumu bija publiski izziņots kā viens no deputātu kandidātu sarakstu līderiem gaidāmajās vēlēšanās, tādējādi nepastāvēja saprātīgas šaubas, ka minētā persona ir saistīta ar kādu politisko spēku un gatavojas kandidēt pašvaldību vēlēšanās.

Priekšvēlēšanu aģitācijas periodā tikai izņēmumu gadījumos ir pieļaujams intervēt deputātu kandidātus kā neitrālus ekspertus vai vērtētājus par tematiku, kas neskar vēlēšanu aktualitātes. Katram šādam atspoguļojumam jābūt pamatotam acīmredzamā sabiedriskā interesē, kā arī jābūt redakcionāli izsvērtam, vērtējot godīgas vēlēšanu konkurences nodrošināšanas vajadzību.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma 3.panta trešā daļā nosaka, ka: *“Sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi savas programmas un pakalpojumus veido atbilstoši augstām ētikas un kvalitātes prasībām, nodrošinot žurnālistikas izcilību un ievērojot visaugstākos starptautiskos profesijas un kvalitātes standartus.”*

Izvērtējot Padomes konstatēto, secināms, ka Latvijas Radio bija pienākums pienācīgi pārliecināties par to, vai Raidījuma viesis Andris Čuda nav publiski paziņojis par savu līdzdalību kādas politiskās partijas, politisko partiju apvienības vai vēlētāju apvienības darbībā. Padome norāda, ka Andra Čudas dalība Latvijas Radio 2021.gada 4.aprīļa raidījumā *“Lieliskais piecinieks”* nav redakcionāli attaisnojama rīcība, tādējādi ticis izdarīts Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 3.panta pirmās daļas pārkāpums.

[14] Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma (turpmāk arī – AAL) 132.pantu institūcijai (amatpersonai), izskatot administratīvā pārkāpuma lietu, jānoskaidro, vai ir izdarīts administratīvais pārkāpums, vai to izdarījusi pie atbildības saucamā persona, vai šo personu var saukt pie administratīvās atbildības, vai ir atbildību mīkstinoši un pastiprinoši apstākļi, vai ir nodarīts mantisks zaudējums, kā arī jānoskaidro citi apstākļi, kam ir nozīme lietas pareizā izlemšanā. Pamatojoties uz AAL 11.panta pirmo daļu, ja personas izdarītais administratīvais pārkāpums konkrētajos apstākļos nav radījis tādu apdraudējumu tiesiski aizsargātajām interesēm, lai par to piemērotu sodu (maznozīmīgs pārkāpums), amatpersona var neuzsākt administratīvā pārkāpuma procesu, bet, ja tas ir uzsākts, amatpersona, augstāka amatpersona vai tiesa jebkurā stadijā var to izbeigt, nepiemērojot sodu. Šajā gadījumā amatpersona, augstāka

amatpersona vai tiesa, ja to atzīst par lietderīgu, izsaka personai aizrādījumu. Aizrādījums nerada tiesiskas sekas.

[15] Juridiskās personas vaina nosakāma, ņemot vērā divus nosacījumus: pirmkārt, vai juridiskajai personai bija iespēja nodrošināt noteikumu ievērošanu, par kuru pārkāpšanu ir paredzēta atbildība, otrkārt, vai juridiskā personā veica nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu šo noteikumu ievērošanu (Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 5.marta spriedums lietā Nr.SKA-19/2009). Saskaņā ar Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 25.pantu *“Elektroniskie plašsaziņas līdzekļi uzņemas redakcionālo atbildību. Elektronisko plašsaziņas līdzekļu redakcionālā atbildība šā panta izpratnē ir efektīva kontrole gan attiecībā uz raidījumu izvēli, gan attiecībā uz to organizāciju programmās un katalogos. Šie noteikumi neattiecas uz programmu retranslāciju.”* Tā kā VSIA “Latvijas Radio” pati veido savu programmu un attiecībā uz programmas ietvaros izplatītajos raidījumos uzaicināmo viesu izvēli pieņem redakcionālus lēmumus, VSIA “Latvijas Radio” bija iespēja nodrošināt noteikumu ievērošanu atbilstoši Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma prasībām. No minētā secināms, ka VSIA “Latvijas radio” bija iespēja Priekšvēlēšanu aģitācijas periodā neaicināt pašvaldību vēlēšanu deputātu kandidātu.

Līdz ar to no lietas apstākļiem secināms, ka ir izdarīts administratīvais pārkāpums un lietā nepastāv apstākļi, kas varētu būt par pamatu lietvedības izbeigšanai (AAL 119.pants), lietā nepastāv apstākļi, lai nepiemērotu administratīvo sodu, kā arī konstatētais pārkāpums nav uzskatāms par maznozīmīgu, un tādēļ VSIA “Latvijas radio” konkrētajā gadījumā nav atbrīvojama no administratīvās atbildības (AAL 11.panta pirmā daļa), un tā iemesla dēļ, lai atturētu pārkāpēju un citus elektroniskos plašsaziņas līdzekļus no administratīvo pārkāpumu izdarīšanas, kā arī šādu pārkāpumu atkārtotības, Padome uzskata, ka nepieciešams VSIA “Latvijas radio” piemērot administratīvo sodu. Padomes ieskatā ar administratīvā soda palīdzību VSIA “Latvijas radio” tiks motivēta savā turpmākajā darbībā nepieļaut atkārtotu iepriekš minētā pārkāpuma izdarīšanu.

[16] VSIA “Latvijas Radio” savos paskaidrojumos pārkāpuma izdarīšanu neatzīst.

[17] Ievērojot iepriekš minēto un izvērtējot lietā esošās ziņas par faktiem kopumā un savstarpējā sakarībā, Padome secina, ka elektroniskais plašsaziņas līdzeklis VSIA “Latvija Radio” programmas “Latvijas Radio 1” 2021.gada 4.aprīļa raidījumā “Lieliskais piecinieks” ir pārkāpis Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 3.panta pirmo daļu, tādējādi izdarot Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 35.panta otrajā daļā paredzēto pārkāpumu – *“Par priekšvēlēšanu aģitācijas*

materiālu izvietojanas vai uzskaites kārtības neievērošanu elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības jomā piemēro naudas sodu fiziskajai personai no desmit līdz simt naudas soda vienībām, bet juridiskajai personai — no simt līdz tūkstoš četrdesmit naudas soda vienībām.” AAL 16.panta otrā daļu nosaka, ka *“viena naudas soda vienība ir pieci euro.”* No minētā izriet, ka par PAL 35.panta otrās daļas pārkāpumu juridiskām personām var piemērot naudas sodu no 500 euro līdz 7 100 euro.

[18] AAL 19.panta pirmā daļa nosaka, ka *“sodu par administratīvo pārkāpumu piemēro ietvaros, ko nosaka likums vai pašvaldību saistošie noteikumi, kuros paredzēta atbildība par izdarīto pārkāpumu.”*

[19] AAL 19.panta otrajā daļā noteikts, ka *“nosakot administratīvā soda veidu un mēru, ņem vērā izdarītā pārkāpuma raksturu, pie atbildības saucamās personas personību (juridiskajai personai — reputāciju), mantisko stāvokli, pārkāpuma izdarīšanas apstākļus, atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus.”* Nosakot soda apmēru, Padome ņem vērā turpmāk norādītos apsvērumus:

[19.1] Administratīvo atbildību pastiprinoši vai mīkstinoši apstākļi nav konstatēti.

[19.2] Pārkāpums radies, jo VSIA “Latvijas Radio” neveica visus iespējamus pasākumus Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 3.panta pirmās daļas noteikumu ievērošanai, tajā skaitā neizvērtēja konkrētā viesu uzaicināšanu uz programmas “Latvijas Radio 1” veidoto un izplatīto raidījumu, lai izslēgtu pārkāpuma sekas iestāšanās iespēju. VSIA “Latvijas Radio” nav apzinājusies savu darbību prettiesisko raksturu un nav paredzējusi pārkāpuma sekas iestāšanās iespēju, kaut gan tās varēja un vajadzēja paredzēt.

[19.3] VSIA “Latvijas Radio” pārkāpums ir jāvērtē kā pirmreizējs. Padome, izvērtējot raidījumus, ņem vērā arī to, ka minētais raidījums ir izskanējis publiski un sasniedzis lielu sabiedrības daļu.

[19.4] VSIA “Latvijas Radio” pārkāpumu neatzīst un no paskaidrojumiem var secināt.

[19.5] Saskaņā ar publiski pieejamo VSIA “Latvijas Radio” finanšu rādītāju pārskatu par 2020.gada periodu VSIA “Latvijas Radio” ir noslēgusi ar 50 679 euro lielu peļņu.

[19.6] Juridiskas personas vaina nosakāma, ņemot vērā divus nosacījumus: pirmkārt, vai juridiskajai personai bija iespēja nodrošināt noteikumu ievērošanu, par kuru pārkāpšanu ir paredzēta administratīvā atbildība, otrkārt, vai juridiskā persona veica nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu šo noteikumu ievērošanu (*sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 5.marta spriedums lietā Nr.SKA-19/2009*).

[19.7] Saskaņā ar AAL 13.pantu “*Administratīvais sods ir ietekmēšanas līdzeklis, kas tiek piemērots administratīvo pārkāpumu izdarījušajai personai, lai aizsargātu sabiedrisko kārtību, atjaunotu taisnīgumu, sodītu par izdarīto pārkāpumu, kā arī atturētu administratīvo pārkāpumu izdarījušo personu un citas personas no turpmākas administratīvo pārkāpumu izdarīšanas.*”

[19.8] Ņemot vērā iepriekš minēto, Padome uzskata par nepieciešamu piemērot administratīvo sodu 100 (simts) naudas soda vienības jeb 500 (piecsimt) *euro*, kas uzskatāms par soda apmēru, kas nenodara VSIA “Latvijas Radio” ar pārkāpumu nesamērojamus materiālus zaudējumus, vienlaikus stimulējot VSIA “Latvijas Radio” un citus elektroniskos plašsaziņas līdzekļus turpmāk ievērot EPLL prasības attiecībā uz programmu veidošanu.

Ievērojot minēto un saskaņā ar Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 35.panta otro daļu un Administratīvās atbildības likuma 151.panta 1.punktu, kā arī 153.panta pirmo daļu, Padome

nolemj:

- 1. Sodīt sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekli VSIA “Latvijas Radio”, reģistrācijas numurs 40003080614, par Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 35.panta otrajā daļā paredzētā pārkāpuma izdarīšanu, uzliekot naudas sodu 100 (simts) naudas soda vienības jeb EUR 500,- (pieci simti) euro apmērā.**
- 2. Pieņemto lēmumu paziņot VSIA “Latvijas Radio”.**

Administratīvais sods jāsamaksā 1 (viena) mēneša laikā zemāk norādītajā bankas kontā:

Saņēmējs: Valsts kase

Reģistrācijas Nr.90000050138

Konta Nr. LV78TREL1060001019900

Saņēmēja banka: Latvijas Banka

Bankas BIC: TRELLV22

Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 166.panta pirmo un otro daļu, kā arī 168.panta pirmo daļu persona, kura saukta pie administratīvās atbildības šo lēmumu desmit darba dienu laikā no lēmuma paziņošanas dienas var

pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā pēc tās juridiskās adreses, iesniedzot sūdzību Nacionālajai elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomei.

Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 262.pantu termiņš lēmumā noteiktā naudas soda labprātīgai izpildei pilnā apmērā tiek noteikts 1 (viens) mēnesis no dienas, kad lēmums ir stājies likumīgā spēkā. Naudas soda brīvprātīgas izpildes kārtība ir noteikta Administratīvās atbildības likuma 263.pantā.

Gadījumā, ja naudas sods labprātīgi netiek samaksāts šajā lēmumā noteiktajā termiņā, tad saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 269.panta pirmo daļu iestāde pēc naudas soda brīvprātīgas izpildes termiņa beigām nekavējoties nodod lēmumu par sodu piespiedu izpildei zvērinātam tiesu izpildītājam.

Padomes priekšsēdētājs

Ivars Āboliņš

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR
LAIKA ZĪMOGU*